

ogsaa gennemføre noget paa Trods af de 2,000 Godsejere.

Det ærede Medlem for Sæby sagde, at det at forlange en Toldreform sammen med en Indkomstskat, havde kun været en Ønskeseddel, og han vilde ikke være med til at skrive en saadan Ønskeseddel. Vilde vi have Indkomstskatten, maatte vi tage det, der var Betingelsen, nemlig Hartkornsløstelsen. Det ærede Medlem erklærede her, at det Program, hvorpaa hans eget Parti staar, Venstres Program af 4. September 1895, der paa dette Punkt lyder ens med Venstres tidligere Program, var en tom Ønskeseddel, et utopisk Krav, der ikke kunde gennemføres. Jeg tillader mig at gøre baade Tinget og Befolkningen opmærksom paa, at naar Venstrereformpartiet straks efter sin Dannelse skrev sit Program af 4. September 1895, hvis første Punkt lyder paa en frisindet Toldreform i Forbindelse med en Indkomstskat, var det en tom Ønskeseddel, som ingen Betydning havde, en Utopi, som det var umuligt at gennemføre. Hvis man vilde have en Indkomstskat, maatte man tage den sammen med den direkte Skattereform og ikke sammen med Toldreformen. Toldreformen var kun et tomt Ønske. Saaledes tror jeg ikke, at Venstrereformpartiet saa det den Gang, jeg tror ikke, at Befolkningen ser det saaledes den Dag i Dag. Der er talt om de Fejl, der ere begaaede under disse Skatteforhandlinger. Det ærede Medlem for Æbeltoft talte om den Fejl, som Venstre begik ved Brændevinsdagsordenen. Det var efter vor Mening ikke nogen Fejl, og derfor stemte vi ogsaa for den. Vi ønskede ikke dermed at lade Toldreformen falde. Maa-ske har der nok været Elementer i Venstre, der ønskede, at Toldreformen skulde gaa til Bunds sammen med Brændevinen, men vi have protesteret derimod. Det ærede Medlem udtalte sig om denne Fejl, men det ærede Medlem skulde snarere erindre sig den Fejl, som Reedtz-Thott begik ved Forelæggelsen af Toldreformen. Det ærede Medlem havde selv været Medlem af Toldkommissionen, og der var i denne blevet Enighed baade mellem de moderate og Venstre om en Toldreform. Toldkommissionens Program var Venstres gamle, en Indkomstskat i Forbindelse med en frisindet Toldreform, det kom ogsaa frem i dens Betænkning fra 1896, og Reedtz-Thott havde da haft den Pligt som ud-gaaet af Forliget og allieret med det Parti, der havde skabt Forliget og faaet Toldkommissionen nedsat, hvad der kunde

have været til megen Nytte, at forelægge Toldreformen som foreslaaet af Kommissionen. Men Reedtz-Thott fjøede den direkte Skattereform til Toldloven. De to Ting skulde han have ladet ligge uden for hinanden. Han skulde ikke have koblet dem sammen, han skulde først have taget fat paa Toldreformen, men det ønskede han ikke, for det var for demokratisk, og i det var der ikke tilstrækkeligt Sprængstof over for det ny Flertal, der var Forligets Modstandere. Der ligger den største og væsentligste Fejl; en ganske anderledes Fejl end Brændevinsdagsordenen, der efter min Mening med den Fortolkning, vi lagde i den, ikke var nogen Fejl.

Fejlen fra Venstres Side skal ikke søges i Brændevinsdagsordenen, men i den Modtagelse, man gav Reedtz-Thotts Reform. Der burde Venstre, saa vidt jeg kan se, have staaet fast paa Venstres gamle Program, paa Toldkommissionens Betænkning, og Venstrereformpartiets Program af 4. September 1895 og sagt: Vi vil en Toldreform i første Linie i Forbindelse med en Indkomstskat. Havde Venstre stillet sig støt og stærkt derpaa, tror jeg, at det paa det Grundlag kunde have taget Kampen op med de moderate, med Ministeriet Reedtz-Thott og Højre. Men det gjorde Venstre nu ikke, og det lykkedes ved Manøvrerne at vælte Reedtz-Thott, skønt man rigtignok den Gang paastod, at det var man ganske uskyldig i. Nu regnes det derimod fra alle Sider for meget rosværdigt — og efter min Mening var det det ogsaa —, at man væltede Reedtz-Thott. Men jeg husker, at i Forsommeren og Sommeren, da han faldt, var der ingen her nede, der vilde have Ansvaret derfor, nej, det var det andet Ting, der havde gjort det. Sandheden kommer frem, som Zola sagde, den kan ikke holdes tilbage, den kommer frem. Nu indrømmer man selv den Sandhed, der blev skjult den Gang, og nu vil Sandheden ogsaa komme frem paa det andet Punkt. Det skal nok vise sig, at den egentlige Fejl var, at Venstre over for Reedtz-Thotts Love ikke stod støt og stærkt paa sit eget Program, men alt for let akcepterede Reedtz-Thotts Program. Da det nu var lykkedes at fælde Reedtz-Thott, skulde Venstre være vendt tilbage til sit gamle Program, og den nuværende højtærede Kultusminister — jeg anførte det forrige Gang, jeg havde Ordet, og jeg anfører det igen — udtalte, at det var Venstres Tanke.

Det ærede Medlem for Vraa (Thomas